

DE VAL VAN ANNIKA S.

‘Geschiedenis is niet alleen maar wat achter ons ligt, het is
ook iets wat ons achtervolgt.’

Henning Mankell, *Den orolige mannen*, 2009

‘We don’t see things as they are, we see them as we are.’

Anaïs Nin

Proloog

Ze vecht voor wat ze waard is. Maar wat is ze nog waard op haar leeftijd, oud en krakkemikkig als ze is? Haar handen, gerimpeld en vol bruine vlekken, klauwen naar de sterke, jonge armen die het kussen tegen haar gezicht duwen en haar het ademen onmogelijk maken. Ze voelt stof in haar mond, ziet sterretjes voor haar ogen.

Lucht, denkt ze, lucht. Met een uiterste krachtinspanning probeert ze te schoppen, weg te rollen van het gewicht dat haar vastklemt. Ze hoort scherven rinkelend op de grond vallen. Wie moet dat straks opruimen?

En al die tijd hoort ze de muziek.

Hoe ironisch, denkt ze, al half verdrinkend in de grijze flarden die haar naar beneden trekken. Uitgerekend de vertrouwde melodieën die altijd haar innigste vrienden waren, de enigen die vrede en rust konden brengen in haar door boze dromen geteisterde geest, begeleiden haar nu naar de dood.

Ze worstelt nog, maar ze voelt de kracht al uit haar ledematen trekken en weet dat ze de strijd verloren heeft. Tegen het rood van haar oogleden ziet ze, als een film, donkere gestalten in uniform, ronkende krantenkoppen, grommende vliegtuigen in de nacht. Wat raar, denkt ze dromerig, dat ze haar leven heeft laten beheersen door de angst voor het Kwaad van Buiten, voor de wereld en alle gruwelijkheden waartoe de mensheid in staat is. En nu komt de dood uitgerekend van de enige persoon die ze wél vertrouwde.

*Dan trekken de flarden haar definitief onder water en maakt de
duisternis een einde aan alles, zelfs aan de muziek.*

Annika, 15 november

Wo ist Annika Schaefer? De kop schreeuwde me toe in harde vierkante letters vanuit het krantenrekje in de kiosk op de boulevard van Callantssoog, waarin naast lokale kranten ook een verregend exemplaar van de *Bild* zat gepropt.

Ja, waar is Annika Schaefer?

Niet hier, dacht ik, terwijl ik de statische acryl muts nog wat verder over mijn voorhoofd duwde en het goedkope grijze regenjack strakker om me heen trok. Vooral niet hier.

Toen viel mijn oog op de iets kleinere kop, linksonder op de halve pagina die ik kon zien. '*Sie hat uns alle verraten.*' Ernaast een foto van de bronzen voordeur in de Bleibtreustrasse, met de discrete koperen naamplaatjes en de bel voor de conciërge die tot gistermiddag halftwee de mijne was.

Walter. Hoe typerend. Niet: mijn vriendin heeft *mij* verraden. Of: *ik* ben zo teleurgesteld in haar. Maar ze heeft *ons* verraden. Ons, De Familie waar ik de afgelopen zes jaar toe mocht behoren. 'Mocht' en de familie met hoofdletters, want de Von Schöenbergers waren en zijn natuurlijk toch de Kennedy's van Duitsland. En geloof me – als je, zoals ik, vanuit het niets tot hun kring toegelaten was, dan voelde je dat ook zo.

Ik merkte dat ik trilde; ik wilde zo graag weten wat hij verder over me had gezegd. Maar ik durfde de krant niet te kopen. Stel je voor dat de verkoopster mij herkende en besefte: verdomd,

dat is die verdwenen Duitse politica waar de halve wereld achteraan zit. Dat ze haar mobiele telefoon uit haar zak zou halen en het tipnummer van de *Bild* ('*Haben Sie Frau Schaefer gesehen...*') zou intoetsen voor het tipgeld. Hiér is Annika Schaefer, hier in het kale, winderige Noord-Hollandse dorp waar in deze tijd van het jaar geen toerist te vinden is.

Waar kon ik dan nog naartoe?

Dus liep ik door, het bloed bonzend in mijn oren, over de leeggewaaide boulevard, langs de restaurantjes waar het terrasmeubilair buiten onder plastic stond opgestapeld. Alles ademde de tristesse van een kustplaats op weg naar de winter. Ik probeerde te slenteren en te doen alsof de kranten en hun koppen me even weinig interesseerden als de meeuwen die krijsend klapwiekten rond de viskraam en de overvolle afvalbak ernaast.

De afvalbak. Met daarin het bekende logo, opzichtig wapperend in de wind. Een *Bild*.

De verveeld over de toonbank hangende visboer keek mijn richting op, dus ik durfde de krant niet zomaar uit de afvalbak te trekken. Voor de vorm kocht ik, nadat ik mijn muts nog wat verder over mijn voorhoofd had getrokken, een bakje gebakken vis. Mijn verkleumde vingers kregen amper vat op het plastic vorkje. De visbrokken smaakten als vet, melig karton, dat ik nauwelijks door mijn keel kreeg, ook al had ik, op wat met wodka weggespoelde pinda's na, nu al vierentwintig uur niets meer gegeten.

Na een paar happen liep ik naar de afvalbak. Terwijl ik het bakje met inhoud tussen de andere troep duwde, viste ik de krant eruit. Met een kloppend hart zocht ik naar een bankje dat enigszins beschut was tegen de wind. Ik ging zitten en streek de verfomfaaide, met vevlekken bedekte pagina's glad. Ik haalde diep adem en begon te lezen.

‘Ich habe nie davon gewusst,’ had Walter gezegd tegen de *Bild*-verslaggevers die hem gisteravond kennelijk op de drempel van ons huis hadden overvallen. En dat was de waarheid. Hij had inderdaad niets geweten van de feiten die de Dortmundse journalist de afgelopen weken met zoveel ijver had opgediept en, met het nodige gevoel voor drama, om precies twaalf uur gistermiddag de wereld in had geslingerd.

Walter had dus niet geweten dat zijn vriendin, de grote belofte van haar partij en een van helderste sterren aan het Duitse politieke firmament, zo ongeveer haar hele leven bij elkaar had gelogen. Dat ik mijn universitaire opleiding had verzonnen en zelfs de middelbare school nooit had afgemaakt. En dat, om het helemaal compleet te maken, het grootste deel van de juridische werkervaring op mijn cv ook uit mijn duim gezogen was.

Pas toen de verslaggevers hem vroegen wat er waar was van de geruchten dat mijn weg naar de top vooral via de bedden van partijbonzen zou zijn verlopen, deed Walter wat hij ook zou hebben gedaan als ik nog naast hem had gestaan om hem van verstandig advies te dienen. Hij verwees ze naar de persverklaring die de advocaat van zijn familie er die middag had uitgedaan, op de kop af anderhalf uur nadat de hel was losgebroken.

Zie pagina 3, zo schreef de krant.

Op pagina 3 was het communiqué integraal afgedrukt, verlichtigd door foto's van mij en mijn schoonfamilie in gelukkiger tijden. Ik kon dus met eigen ogen lezen hoezeer de Von Schönenbergs alle ophef betreurden en hoezeer ze eraan hechtten te benadrukken dat er nooit enige formele band had bestaan tussen hen en mij, noch dat daar concrete plannen voor waren geweest. In plaats van de vrouw met wie hun jongste zoon al zes jaar samenleefde en die al die tijd haar stinkende best

had gedaan om bij de clan te horen, was ik nu opeens veranderd in ‘een vriendin’ van Walter.

De verklaring eindigde met een dringend beroep op de media om de familie de privacy te gunnen om de gebeurtenissen rustig en in eigen kring te kunnen verwerken.

Over mij verder geen woord. Geen spoortje bezorgdheid over waar ik was of hoe het met me ging. Geen enkele behoefte, zelfs geen geveinsde belangstelling, om te weten hoe het nu allemaal zo gekomen was. De Familie deed gewoon wat koninklijke families al eeuwen doen met de ongelukkigen die uit de gratie vallen en die ze – ongetwijfeld tot hun diepe spijt – in het huidige tijdsgewricht niet meer kunnen laten onthoofden: ze negeren. Het laatste woord over mij was gesproken. Ik was lucht geworden.

Ik zuchtte en keek op uit de krant, naar de zee die in mijn herinneringen zo dromerig blauw en rustig was geweest. En die nu onder de vanuit het noordwesten aanwaaiende regenwolken zo grauw en dreigend oogde.

En ik realiseerde me nog iets anders. Mijn tas, die daarnet nog naast me op de bank had gestaan, stond daar nu niet meer.

~

Toen Walter en ik elkaar net kenden en ik voor de eerste keer mee mocht naar het befaamde familieweekend, waarover moeder Von Schöenberg in interviews met weekendmagazines vaak zei dat die haar gezin ‘hecht’ hielden, gingen ze parachutespringen. Het was een van vele sportieve activiteiten – zeilen, skiën, paardrijden, duiken – waar mijn potentiële schoonfamilieleden collectief in uitblonken en waar ze, stralend en zweetloos, voortdurend op hun voordeligst mee in de boulevardbladen stonden. Ze waren nu eenmaal een van de weinige families die

in Duitsland een bijna koninklijke status genoten, en niet alleen vanwege hun rijkdom, maar ook vanwege hun geschiedenis.

Al op school werd ik doodgegooid met het verhaal van Walters grootvader, zo ongeveer de enige Duitser uit de recente geschiedenis die we een held mochten noemen. Friedrich von Schöenberg zag er in zijn naziuniform uit als een filmster, zo knap. In juli 1944 had hij samen met een stel bevriende medeofficieren geprobeerd Adolf Hitler op te blazen. De aanslag mislukte en een dag later werd hij opgehangen. Von Schöenberg werd aan ons schoolkinderen gepresenteerd als het summum van noblesse en moed, al had ik zelf weleens gedacht dat hij vanaf 1933 net als al die andere aristocratische types wél gewoon met die idioot van een Adolf Hitler had meegelopen.

Hoe dan ook, zijn naam was onsterfelijk en zijn tweelingzonen, nog niet eens geboren toen hun vader de strop kreeg, droegen daar aan bij door een vooraanstaande rol te spelen tijdens de opbouw van het moderne West-Duitsland. Walters oom was een geliefd bondspresident geweest; zijn vader had het tot secretaris-generaal van de NAVO geschopt. En aanzien succes in mijn schoonfamilie – sorry, mijn vóórmalige schoonfamilie – nu eenmaal even erfelijk is als hun perfecte arische uiterlijk, hadden hun zonen en dochters stuk voor stuk toonaangevende posities weten te veroveren in de politiek, de wetenschap of het culturele leven. Officieel mocht adel misschien geen rol meer spelen in Duitsland, de Von Schöenbergs figureerden wel degelijk als zodanig – voortdurend doken ze op in kwaliteitskranten en elegante maandbladen, stevast gefotografeerd in hun smaakvolle huizen en omringd door hun blonde nakomelingen en even fotogenieke rashonden.

Mijn Walter was de jongste van het stel en werd op zijn dertigste al benoemd tot hoogleraar politicologie aan de Humboldt-

Universität van Berlijn. Hij gold als een veelgevraagd gast van actualiteitenprogramma's, dit overigens naar mijn bescheiden mening meer vanwege zijn chique achternaam en zijn knappe kop dan vanwege zijn heldere inzichten. Want dié kwamen meestal van mij, als ik in de late avond, na een lange werkdag in het parlement, nog eens zijn speeches zat te herschrijven.

Mijn Walter? Dus niet.

Zelf was ik verre van atletisch en nooit verder gekomen dan wat amechtige oefeningen in het avondse gymnastiek-lokaal van de Hansa-Grundschule in Dortmund-Huckarde. Bovendien had ik hoogtevrees. Maar de kans om te tonen hoe Schönenberg-waardig ik wel niet was, kon ik vanzelfsprekend niet laten passeren. En wat kon er nou zo moeilijk zijn aan je laten vallen uit een vliegtuigje? Dus zei ik nonchalant 'jawel hoor', toen ze vroegen of ik zoiets weleens eerder had gedaan. Voor het geval dat er iemand door zou vragen, mompelde ik er nog iets bij over padvindders en luchtverkenners.

Maar niemand vroeg door. Alleen Walters moeder Erica keek me aan met een geamuseerd, ietwat sceptisch glimlachje boven haar parelketting. Als ik al had getwijfeld of ik dit werkelijk zou gaan doen, kon ik nu helemaal niet meer terug.

Als een mak schaap liet ik me meetronen naar het privévliegveldje vlak buiten Berlijn, waar me in de hangar een helm en valscherp werden aangemeten. Mezelf voorhoudend dat Walters familie toch niet zo groot kon zijn als ze bij bosjes waren doodgefallen, liep ik even gewillig achter ze aan het vliegtuig in. Eenmaal op de vereiste vlieghoogte keek ik met een almaar harder bonzend hart hoe de ene na de andere neef en nicht met een opgewekt duimgebaar geroutineerd door het open luik in de bodem van het vliegtuig verdween.

Toen was ik aan de beurt.

Ik sprong.

Nog keert mijn maag zich om bij de gedachte aan de blinde paniek die me die eerste seconden beving, rondtuimelend in het Grote Niets. Mijn ademhaling stokte, mijn oren suisden; mijn hart voelde ik bijna letterlijk wegzakken in mijn borstkas. Pure, onvervalste doodsangst. Dat ik die sprong uiteindelijk overleefde met niets ergers dan wat blauwe plekken en een verstuikte enkel was niets minder dan een godswonder.

En precies dát gevoel beving me die koude middag op het bankje in Callantsoog, toen het tot me doordrong dat met mijn tas zo ongeveer alles wat me nog restte in de wereld was verdwenen. In de voorafgaande dertig uur was ik van alles geweest: gestrest, woedend, paniekerig, wanhopig. Maar nu was ik voor het eerst echt bang. Doodsbang.

Mijn identiteitskaart, mijn rijbewijs, mijn Prada-portefeuille met gouden creditcards: weg. Mijn toegangspasje tot de Bondsdag, dat me gedurende al die jaren dat ik mezelf ermee langs de bewaking had geloodst zo'n goed gevoel over mezelf had gegeven: ook weg. Mijn Louboutin-lippenstift, al jaren dezelfde kleur, een kleur die bedoeld was om mee op te vallen: weg. Mijn sieraden – de Deense designringen, de Cartier-armband, het Zwitserse horloge dat Walter me voor mijn laatste verjaardag had gegeven: allemaal weg.

Alle symbolen van een succesvol en rijk leven, van de vrouw die ik wilde zijn, alles waarvoor ik mijn hele volwassen leven als een bezetene had gewerkt, alles wat ik met zoveel zorg had uitgekozen om de wereld te laten zien dat ik, Annika, het had gemaakt en daarmee mijn hele, zo zorgvuldig geconstrueerde IK – alles was weg.

En mijn tas...

Zachtjes kreunde ik. Zelfs voor mijn doen – ik hield van